

## Svar på skriftligt spørgsmål om att utvidga kretsen av starkare immunitet till följd av våldsamt motstånd mot tjänsteman

### Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 533/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Riikka Purra /saf:

Ämnar regeringen föreslå att strafflagen uppdateras så att även förstavårdare och brandmän i avtalsbrandkårer som utför räddningsuppdrag omfattas av den starkare immunitet som våldsamt motstånd mot tjänsteman medför på samma sätt som poliser och blåljuspersonal?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Enligt 16 kap. 1 § 1 mom. i strafflagen om våldsamt motstånd mot tjänsteman ska den som 1) använder eller hotar använda våld för att tvinga en tjänsteman till eller hindra honom från en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt, 2) annars med anledning av en sådan tjänsteåtgärd använder eller hotar använda våld mot den tjänsteman som vidtar åtgärden, eller 3) använder våld mot en tjänsteman eller en person som står i sådant förhållande till honom som avses i 15 kap. 10 § 2 mom. för att hämnas för en sådan tjänsteåtgärd för våldsamt motstånd mot tjänsteman dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

I bestämmelserna om tillämpningsområde i 16 kap. 20 § 1 och 5 mom. föreskrivs om vilka personer som jämföras med en tjänsteman mot vilken gärningen är riktad vid tillämpningen av 16 kap. 1–3 § i strafflagen. I alla fall är motståndet som avses i 16 kap. 1 § förknippat med en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt på det sätt som närmare framgår av brottsrekvisiten i paragrafen. Det är således det centrala grundläggande rekvisitet i straffbestämmelsen gällande våldsamt motstånd mot tjänsteman. Det är motiverat att utövande av offentlig makt som uttryckligen hör till kärnan i myndighetsverksamheten skyddas med särskild straffrättslig reglering. För att straffbestämmelsen som avses i 16 kap. 1 § i strafflagen ska kunna tillämpas är det emellertid varken avgörande eller tillräckligt att gärningen har riktats mot en tjänsteman eller mot myndighetsverksamhet.

Våld är straffbart enligt de allmänna bestämmelserna om misshandel i 21 kap. om brott mot liv och hälsa i strafflagen. Misshandelsbrott är, enligt deras allvarlighetsgrad, indelade i tre gärningsformer: lindrig misshandel (7 §) med böter som straff, misshandel (5 §) med böter eller fängelse

i högst två år som straffskala och grov misshandel (6 §) med fängelse i minst ett och högst tio år som straffskala. En person kan således dömas till fängelsestraff för misshandel.

Vid sidan av förstavårdare är det tyvärr även i många andra yrken möjligt att personen möter störande beteende och till och med våld i sin arbetsuppgift. Detta är inte direkt beroende av huruvida det är fråga om ett tjänste- eller anställningsförhållande eller huruvida personen står i ett tjänsteförhållande till ett offentligt samfund eller en annan arbetsgivare. Störande beteende eller våld kan även förekomma i oavlönade uppgifter.

Enligt den allmänna principen för bestämmande av straff i 6 kap. 4 § i strafflagen ska straffet mätas ut så att det står i ett rättvist förhållande till hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. Domstolen ska då den bestämmer straffet för till exempel misshandel beakta omständigheter, förhållanden och gärningens karakteristika som påverkar gärningens straffvärde enligt 6 kap. 4 § i strafflagen. Att misshandeln riktar sig mot en person som utför sin arbetsuppgift och som på grund av denna uppgift är i en sårbar eller försvarslös ställning kan vara en sådan omständighet som ska tas i beaktande vid straffmätning. Regleringen har också tillämpats på detta sätt.

Att misshandeln riktar sig mot en person som utför sin arbetsuppgift har dessutom särskilt tagits i beaktande i bestämmelsen om åtalsrätt i 21 kap. 16 § i strafflagen. Enligt 1 mom. 3 punkten i paragrafen hör även lindrig misshandel under allmänt åtal om gärningen har riktat sig mot en person på grund av hans eller hennes arbetsuppgifter och gärningsmannen inte hör till arbetsplatsens personal. När det gäller förstavårdarnas arbete måste man dessutom beakta att den som begår en våldsam handling mot en förstavårdare förutom en utomstående också kan vara den som får vård och som är i omtöcknat tillstånd.

Det straffrättsliga skyddet för förstavårdare och brandmän i avtalsbrandkårer som utför räddningsuppdrag i deras arbetsuppgifter kompletteras även av att åklagarens åtalsrätt vid olaga hot nyligen har utvidgats så att åklagaren utan målsägandens åtalsanmälan får väcka åtal för olaga hot även om gärningen har riktat sig mot en person på grund av personens arbetsuppgift och gärningsmannen inte är anställd hos samma arbetsgivare (25 kap. 9 § i strafflagen).

Det är också viktigt att sträva efter att förebygga våldssituationer genom arbetsgivarens riskhanteringsåtgärder samt genom ett fungerande samarbete med polismyndigheten, inklusive att anmäla eventuella våldssituationer eller hotfulla situationer till polisen. Justitieministeriet följer noggrant med lagstiftningen som hör till dess förvaltningsområde och hur den fungerar.

Helsingfors 8.11.2022

Justitieminister Anna-Maja Henriksson